

RECHTBANK DEN HAAG

Team handel

Zitting hebben:

rechters: mrs. D.R. Glass, B. Meijer, J.S. Honée
griffier: M. van Trierum-Hulsker (niet ter zitting aanwezig)

ZITTING MEERVOUDIGE KAMER
gehouden op dinsdag 31 januari 2017 om 09.30 uur

in de zaak met **zaak-/rolnummer C/09/508858 / HA ZA 16-418** van:

ORDE VAN REGISTERADVISEURS NEDERLAND,
gevestigd te Helvoirt,
eiseres,
advocaat: mr. L.G.M. Delahaije te Breda,

tegen

DE STAAT DER NEDERLANDEN (Min. van Financiën),
zetelend te Den Haag,
gedaagde,
advocaat: mr. G.J.H. Houtzagers te Den Haag,

Eiseres zal hierna worden aangeduid als "OvRAN", gedaagde als "de Staat".

rolverrichtingen/ aantekeningen betreffende het verdere verloop van het geding:	- Akte houdende overlegging producties aan de zijde van OvRAN heden verleend; - Comparitie gesloten; - Zaak verwezen naar de rol van 15 maart 2017 voor het wijzen van vonnis.
---	---

PROCES-VERBAAL van de comparitie van partijen, bepaald bij ambtshalve beschikking van 30 september 2016 op heden.

Verschenen zijn:

- namens OvRAN: de heer C. Spil, voorzitter, en de heer A.J. de Boer, secretaris, bijgestaan door de advocaat voornoemd;
- namens de Staat: de heer M.A.G. Stolker, juridisch adviseur van het ministerie van Financiën, de heer I.A.H. Oomes, beleidsmedewerker van het ministerie van Financiën, bijgestaan door mrs. M.L. Batting en R.G.J. Gehring, kantoorgenoten van de advocaat voornoemd.

Partijen hebben hun standpunten bepleit aan de hand van pleitaantekeningen. Die worden aan dit proces-verbaal gehecht.

Aan de zijde van **OvRAN** wordt – samengevat en in aanvulling op de stukken, waaronder de pleitaantekeningen – het volgende verklaard:

C. Spil

1. Sinds 2006 voert (de rechtsvoorganger van) OvRAN juridische procedures, omdat zij niet tevreden is over de gang van zaken bij de NBA. De NBA zegt het openbaar belang te dienen, maar in de kern komt het erop neer dat uitsluitend het belang van de grote accountantskantoren wordt gediend. We hebben kort geding-procedures gevoerd, bestuursrechtelijke procedures en we zijn bij het EHRM geweest, maar die verwees ons naar de rechtbank.
2. Leden van OvRAN hebben schade geleden. We hebben maar een beperkt aantal leden, de contributie die betaald moet worden is laag, de kosten van het voeren van de procedure zijn hoog. Veel komt neer op vrijwilligerswerk.
3. Als we afscheid van de NBA zouden nemen, zijn we onze titel (AA of RA) kwijt en mogen we onszelf geen accountant meer noemen.
4. We willen dat de leden de mogelijkheid hebben eigen regelgeving tot stand te brengen, voor eigen werkzaamheden. Die wens wordt bij de NBA niet gehonoreerd.
5. We willen de toegang tot het register eenvoudiger maken. We willen dat het mogelijk wordt om je wel in te schrijven in het register, ook als je geen lid bent van de NBA.
6. OvRAN heeft ongeveer 100 leden. De onvrede onder accountants van kleine kantoren over de NBA is echter veel groter. Dat niet al de ontevreden accountants zich bij ons aansluiten zou te maken kunnen hebben met de omstandigheid dat dan tweemaal contributie, voor onze vereniging en voor de NBA, verschuldigd is.

Mr. Delahaije

1. Er is een grote regeldruk voor kleine kantoren.
2. De Hoge Raad is in zijn arrest van 20 december 2016 (ECLI:NL:HR:2016:2910) ten onrechte niet in gegaan op het noodzaakscriterium en de vijf aspecten van het integratiecriterium.
3. Wij verzoeken u prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie EU over de uitleg van artikel 11 EVRM, met name over de vraag of er in dit geval voldoende redenen zijn om de vrijheid van vereniging in te perken. Een alternatief is het stellen van prejudiciële vragen aan de Hoge Raad.
4. De vordering onder 2 van het petitum is geen bevel tot wetgeving. Wij vragen slechts om een gebod aan de Staat om een initiatief te nemen. Het is dan aan de Tweede en Eerste Kamer wat er uiteindelijk met dat initiatief gebeurt. Indien de huidige regelgeving onverbindend wordt verklaard, moet er een alternatief komen, welk alternatief niet in strijd mag zijn met Europese wetgeving.
5. De grote kantoren hebben zich vrijgesteld van regelgeving. De NBA heeft dat mogelijk gemaakt.
6. De Staat handelt onrechtmatig door geen gebruik te maken van zijn bevoegdheid om de regelgeving van de NBA onverbindend te verklaren, terwijl duidelijk is dat de NBA met die regelgeving de mededingingsregels schendt. De Staat faciliteert daarmee het onrechtmatig handelen van de NBA.
7. De AFM houdt al toezicht. Het valt niet in te zien dat de NBA daarnaast ook een toezichthoudende functie zou moeten vervullen.
8. Ook als de NBA zou worden afgeschaft, moeten accountants zich natuurlijk wel aan regels houden.

Aan de zijde van de Staat wordt – samengevat en in aanvulling op de stukken, waaronder de pleitaantekeningen – het volgende verklaard:

1. De leden van de NBA stellen de regelgeving vast. Niet alle accountants zijn aan dezelfde regels gebonden. Dit hangt af aan het type werk dat door een accountant wordt verricht. Als een accountant een samenstelopdracht uitvoert zonder oordeel, hoeft hij aan minder strenge eisen te voldoen dan een accountant die wettelijke controles uitvoert. De voorschriften zijn bedoeld om de deskundigheid van accountants op peil te houden.
2. Ten aanzien van de vraag of de Wab in strijd is met artikel 11 EVRM, dient eerst de vraag te worden beantwoord of sprake is van een vereniging in de zin van dat artikel. Pas dan wordt toegekomen aan de toetsing aan het noodzaaks criterium en de vijf aspecten van het integratiecriterium. De NBA kan niet als vereniging in de zin van artikel 11 EVRM worden aangemerkt. Dat verklaart ook waarom de Hoge Raad in zijn arrest van 20 december 2016 niet is ingegaan op die criteria. Voor zover aan die vragen wel wordt toegekomen, geldt dat via het verplichte lidmaatschap accountants worden gebonden aan de beroepsregels. Anders dan OvRAN stelt, geldt dat alle accountants – afhankelijk van het soort opdrachten dat wordt uitgevoerd – aan dezelfde regels moeten voldoen. Daarin bestaat geen onderscheid.
3. De EU-richtlijn genoemd in de conclusie van antwoord die betrekking heeft op de stellingen van de Staat over artikel 14 EVRM bewerkstelligt reeds dat accountants in het land van herkomst voldoen aan de vereisten. Indien ook voor hen het lidmaatschap van de NBA verplicht zou zijn gesteld, worden zij dubbel belast. Dat is in strijd met het vrije verkeer van diensten. Het gaat hier dan ook niet om dezelfde gevallen. De accountants die OvRAN vertegenwoordigt vallen onder de Nederlandse regelgeving. De accountants uit andere lidstaten voldoen aan de regelgeving die in de betreffende lidstaat geldt.
4. De IFAC-regels zijn niet rechtstreeks van toepassing. De NBA heeft regels vastgesteld die gestoeld zijn op de IFAC-regels.

Mr. Gehring

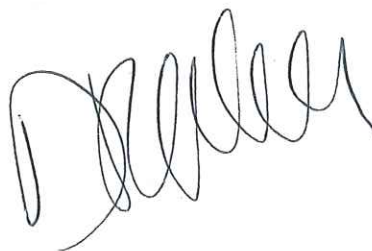
1. Bij schending van het mededingingsrecht moet sprake zijn van gedrag van een onderneming. Dat is hier niet aan de orde. Het gaat immers om wetgeving. In de door OvRAN aangehaalde zaak Otoc ging het om de beantwoording van de vraag of besluiten van Otoc als besluiten van een ondernemingsvereniging konden worden aangemerkt. Die vraag is bevestigend beantwoord. Voorts werd geoordeeld dat die besluiten in strijd met het mededingingsrecht kunnen zijn. De vraag of die regelgeving ook daadwerkelijk in strijd is met de mededinging is een vraag van feitelijke aard en die is dus ook niet beantwoord door het hof. Uit dit arrest kan niet de conclusie worden getrokken dat het enkele bestaan van een reglement voldoende is om mededingingsbeperking aan te nemen.
2. Om de conclusie te kunnen trekken dat de "big 4" in strijd met de mededinging handelen door misbruik van hun machtspositie te maken, dient eerst de relevante markt te worden afgebakend. In dit verband wijs ik op het arrest van de Hoge Raad van 31 december 2012 (IATA) (zie ook de conclusie van antwoord). Er kan niet zonder meer vanuit worden gegaan dat dit de relevante markt is. De marktafbakening is een noodzakelijke stap en die is hier niet gezet door OvRAN. Bovendien is de stelling dat de grote kantoren samenspannen niet onderbouwd. Evenmin valt in te zien waarom dat handelen valt toe te rekenen aan de Staat.
3. Er is geen reden tot het stellen van prejudiciële vragen. Het gaat OvRAN niet om rechtsvragen maar om de waardering van de feiten.

Dit proces-verbaal is met instemming van partijen buiten hun aanwezigheid opgemaakt. Partijen hebben de gelegenheid om binnen twee weken na ontvangst van het proces-verbaal schriftelijk aan de griffie van deze rechtbank melding te maken van onjuiste verslaglegging, voor zover relevant. Aan correctie of aanvulling van stellingen zal voorbij worden gegaan. Bedoeld commentaar op de verslaglegging zal aan het proces-verbaal worden gehecht.

Hierna wordt de comparitie van partijen gesloten en is, nadat beide partijen daartoe hebben verzocht, vonnis bepaald op 15 maart 2017.

WAARVAN PROCES-VERBAAL

De griffier buiten staat zijnde
mede te ondertekenen

Voor ~~grosse~~/afschrift

- 6 FEB. 2017

De griffier,

